

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 31.01.1980, sp. zn. 4 Tz 2/80, ECLI:CZ:NS:1980:4.TZ.2.1980.1

Číslo: 70/1980

Právní věta: V nepřítomnosti obviněného možno konať hlavné pojednávanie len ak sú splnené všetky zákonom stanovení podmienky. Ich podstatou je zabezpečenie práva na obhajobu a zistenie objektívnej pravdy. Spravidla je vylúčené konať hlavné pojednávanie v nepřítomnosti obviněného, ak je stíhaný pre pokračujúci, trvajúci a podobný trestný čin a na podklade spisového materiálu možno usudzovať, že obviněný pokračuje v trestnom čine aj po skončení prípravného konania, prípadne po podaní obžaloby. V takomto prípade by v nepřítomnosti obviněného nemohol byť riadne zistený skutkový stav. Pri rozhodovaní o tom, či sa má hlavné pojednávanie vykonať v nepřítomnosti obviněného, musí súd uvážiť aj to, či sa dosiahne účel trestného konania, najmä či konanie bude výchovne pôsobiť na obviněného a na ostatných občanov.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 31.01.1980

Spisová značka: 4 Tz 2/80

Číslo rozhodnutí: 70

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Hlavní líčení

Předpisy: 140/1961 Sb. § 213 odst. 1

§ 202 odst. 2

§ 202 odst. 3

§ 214 141/1961 Sb. § 2 odst. 5

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 70/1980 sb. rozh.

V nepřítomnosti obviněného možno konať hlavné pojednávanie len ak sú splnené všetky zákonom stanovení podmienky. Ich podstatou je zabezpečenie práva na obhajobu a zistenie objektívnej pravdy. Spravidla je vylúčené konať hlavné pojednávanie v nepřítomnosti obviněného, ak je stíhaný pre pokračujúci, trvajúci a podobný trestný čin a na podklade spisového materiálu možno usudzovať, že obviněný pokračuje v trestnom čine aj po skončení prípravného konania, prípadne po podaní obžaloby. V takomto prípade by v nepřítomnosti obviněného nemohol byť riadne zistený skutkový stav.

Pri rozhodovaní o tom, či sa má hlavné pojednávanie vykonať v neprítomnosti obvineného, musí súd uvážiť aj to, či sa dosiahne účel trestného konania, najmä či konanie bude výchovne pôsobiť na obvineného a na ostatných občanov.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR z 31. 1. 1980 sp. zn. [4 Tz 2/80.](#))

Na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, Najvyšší súd SSR zrušil rozsudok Okresného súdu v Žiline z 29. augusta 1979 sp. zn. 2 T 710/79 a tomuto súdu prikázal, aby vec znova prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom Okresného súdu v Žiline z 29. augusta 1979 sp. zn. 2 T 710/79 bol obvinený P. Ď. uznaný za vinného z trestného činu zanedbania povinnej výživy podľa § 213 odst. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že ako otec maloletej Júlie Ď., ku ktorej priznal otcovstvo a na ktorú bol zaviazaný prispievať mesačne 450,- Kčs do rúk matky M. T. rozsudkom Okresného súdu v Žiline sp. zn. 15 Nc 1251/77 z 24. mája 1978 počnúc narodením dieťaťa

11. septembra 1977 do konca augusta 1979 si túto povinnosť riadne neplnil a za uvedené obdobie dlhuje na výživnom 945,- Kčs a na syna Jozefa Ď., nar. 24. februára 1979, ku ktorému tiež priznal otcovstvo, doteraz neprispel ničím, hoci mu takúto povinnosť ukladá § 85 Zákona o rodine.

Za to ho okresný súd odsúdil podľa § 213 odst. 1 Tr. zák. na trest štyroch mesiacov odňatia slobody v prevej nápravnovýchovnej skupine.

Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť 14. septembra 1979.

Proti tomuto právoplatnému rozsudku podal generálny prokurátor SSR sťažnosť pre porušenie zákona v prospech obvineného. Uviedol v nej, že okresný súd vykonal hlavné pojednávanie v neprítomnosti obvineného, hoci pre taký postup neboli splnené podmienky, a že rozhodol vo veci, i keď nezistil správne skutočný stav veci a nezhodnotil vykonané dôkazy v súlade so zákonom. Obvinený nebol v prípravnom konaní dostatočne vypočutý; nezistovalo sa najmä, či mal možnosť plniť vyživovaciu povinnosť voči svojim deťom počas výkonu trestu odňatia slobody. Navyše súd neodstránil rozpory medzi výpoveďou svedkyne T. urobenou v prípravnom konaní a na hlavnom pojednávaní.

Najvyšší súd SSR preskúmal na podklade sťažnosti pre porušenie zákona podľa § 267 odst. 1 Tr. por. správnosť všetkých výrokov napadnutého rozsudku, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že zákon porušený bol.

V konaní, ktoré predchádzalo napadnutému rozsudku, došlo k porušeniu zákon v ustanovení § 202 odst. 2 Tr. por. Podľa tohto ustanovenia môže sa hlavné pojednávanie vykonať v neprítomnosti obvineného, ale ak je súd toho názoru, že možno vec spoľahlivo rozhodnúť a cieľ trestného konania dosiahnuť aj bez prítomnosti obvineného a ak a) obžaloba bola obvinenému riadne doručená a obvinený bol na hlavné pojednávanie včas a riadne predvolaný a b) o skutku, ktorý je predmetom obžaloby, bol obvinený už niektorým orgánom činným v trestnom konaní vypočutý a boli dodržané ustanovenia o vznesení (§ 163) alebo oznámení (§ 169) obvinenia a o oboznámení obvineného s výsledkami vyšetrovania (§ 166) alebo vyhľadávania (§ 169).

V neprítomnosti obvineného nemožno konať hlavné pojednávanie ani v prípadoch uvedených v § 202 odst. 3 Tr. por. a ak je obvinený mladistvý.

Z toho ustanovenia vyplýva, že v neprítomnosti obvineného sa môže hlavné pojednávanie konať len

ak sú splnené všetky stanovené podmienky. Ich podstatou je zabezpečenie práva na obhajobu a zistenie objektívnej pravdy. Spravidla je vylúčené konať hlavné pojednávanie v neprítomnosti obvineného, ak je obžalobou stíhaný pre pokračujúci a podobný trestný čin a na podklade spisového materiálu možno usudzovať, že obvinený pokračuje v trestnom čine aj v čase po skončení prípravného konania, prípadne po podaní obžaloby.

Pred rozhodnutím o tom, či sa má hlavné pojednávanie vykonať v neprítomnosti obvineného, musí súd riešiť predovšetkým otázku, či situácia v konkrétnej veci dovoľuje takýto postup z hľadiska spoľahlivého rozhodovania, t. j. či aj bez vypočutia obvineného a jeho súčinnosti pri dokazovaní na hlavnom pojednávaní bude možné zistiť objektívnu pravdu.

Popri tom musí mať súd na zreteli, či sa prejednaním veci v neprítomnosti obvineného dosiahne cieľ trestného konania, ktorý spočíva vo výchovnom pôsobení na obvineného a na ostatných občanov, v predchádzaní a zabraňovaní trestnej činnosti a v upevňovaní socialistickej zákonnosti.

V posudzovanej veci sa nemalo hlavné pojednávanie vykonať v neprítomnosti obvineného. Orgánom prípravného konania treba vyčítať, že obvineného neupozornili na ustanovenie § 214 Tr. zák. o účinnej lúti, podľa ktorého trestnosť zanedbania povinnej výživy zanikne, ak trestný čin nemal trvalé nepriaznivé následky páchatel' svoju povinnosť dodatočne splnil skôr, než súd prvého stupňa začal vyhlasovať rozsudok. Súď síce upozornil obvineného na toto ustanovenie o účinnej lúti pri doručovaní obžaloby a predvolania na hlavné pojednávanie, ale presný obsah tohto upozornenia sa nedá zo spisu zistiť. Možno iba predpokladať, že nebolo úplné. Ak obvinený poukázal matke mal. detí po doručení obžaloby a predvolania na hlavné pojednávanie 8500,- Kčs na výživné na mal. Júliu, pravdepodobne by bol vyrovnal aj výživné na mal. Jozefa. Mal byť preto upozornený, že beztrestnosť získa len vtedy, keď do vyhlásenia rozsudku súdu prvého stupňa splní svoju povinnosť voči obom deťom, a to nielen za žalované obdobie, ale aj za mesiac august 1979, ak pravda trestný čin nemal trvalé nepriaznivé následky.

Nedostatočné zistenie skutočného stavu veci sa týka aj subjektívnej stránky.

Trestný čin zanedbania povinnej výživy podľa § 213 odst. 1 Tr. zák. možno spáchať úmyselne alebo z nedbanlivosti. Súď je povinný v rozsudku presne zistiť a jednoznačne vysloviť, či páchatel' spáchal čin úmyselne alebo len z nedbanlivosti. Odsúdenie, prípadne potrestanie za úmyselný trestný čin má v prípade recidívy nepriaznivé dôsledky z hľadiska uplatnenia § 39 odst. 2 písm. a), b) a § 41 Tr. zák., nehladiac na skutočnosť, že forma zavinenia páchatela trestného činu je kritériom stupňa nebezpečnosti jeho činu pre spoločnosť podľa § 3 odst. 4 Tr. zák.

Z napadnutého rozsudku sa nedá zistiť, či obvinený spáchal skutok z nedbanlivosti alebo úmyselne. Ani o výroku ani v odôvodnení sa neuvádza forma zavinenia obvineného. V odôvodnení chýbajú právne úvahy, ktorými sa súď spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny.

Z uvedeného je zrejmé, že okresný súď nemohol bez podrobného vypočutia obvineného a bez jeho súčinnosti pri vykonávaní dôkazov zistiť objektívnu pravdu. Nemal preto vykonať hlavné pojednávanie v jeho neprítomnosti.